

Voorstel van resolutie betreffende de laagdrempelige detectie van HIV via apotheken

Memorie van toelichting

HIV blijft een belangrijke uitdaging voor de volksgezondheid in België. Hoewel de medische vooruitgang de prognose voor mensen met HIV aanzienlijk heeft verbeterd, worden nog steeds jaarlijks honderden nieuwe diagnoses gesteld. In 2024 werden in België 662 nieuwe hiv-diagnoses vastgesteld of 56 nieuwe diagnoses per miljoen inwoners, wat overeenstemt met gemiddeld 1,8 nieuwe diagnoses per dag. Het aantal diagnoses in 2024 benaderde het aantal van 2023 (+2%).¹ Een aanzienlijk deel daarvan (33% in 2024) gebeurt laattijdig, wat leidt tot slechtere gezondheidsuitkomsten voor de betrokken personen en een verhoogd risico op verdere transmissie. Vroegtijdige detectie is dan ook essentieel: personen die tijdig worden gediagnosticeerd en behandeld, hebben een quasi normale levensverwachting en zijn, eenmaal succesvol behandeld, niet langer besmettelijk.

De epidemiologie van HIV in België is de voorbije jaren geëvolueerd. Mannen die seks hebben met mannen blijven een belangrijke risicogroep. Tegelijkertijd wordt een groter aandeel vastgesteld bij andere groepen, waaronder personen met een migratieachtergrond, in het bijzonder afkomstig uit Sub-Sahara Afrika, en heteroseksuele contacten. Ook sociaal-economisch kwetsbare groepen en personen die minder toegang hebben tot de klassieke gezondheidszorg worden nog onvoldoende bereikt door bestaande teststrategieën. Bovendien zijn er duidelijke geografische verschillen, waarbij stedelijke gebieden een hogere prevalentie en incidentie kennen. Het grootste aantal hiv-diagnoses per inwoners werd waargenomen in het Brussels gewest.²

Ondanks het bestaande testaanbod via huisartsen, gespecialiseerde centra en testinitiatieven, blijven er belangrijke drempels bestaan. Stigma, angst voor sociale gevolgen zijn veel voorkomend (bijna alle mensen met hiv zijn zeer voorzichtig om het iemand te vertellen (85%). En ze zijn bezorgd dat anderen het doorvertellen (69%). De helft denkt dat de meeste mensen met hiv afgewezen worden (49%))³ Daarnaast spelen het gebrek aan anonimiteit, praktische toegankelijkheidsproblemen en kostprijs hierbij een rol. Er is een duidelijke behoefte aan laagdrempelige, flexibele en discrete testmogelijkheden. Uit praktijkervaring blijkt dat met name jongeren, mannen die seks hebben met mannen en personen met een migratieachtergrond vragende partij zijn voor

---

¹ Sciensano, Rapport 2025, Epidemiologie van hiv in België. Toestand op 31 december 2024. <https://www.sciensano.be/fr/biblio/epidemiologie-van-hiv-belgie-toestand-op-31-december-2024>

² idem

³ Sensoa, Hiv in België: feiten en cijfers <https://www.sensoa.be/hiv-belgie-feiten-en-cijfers>

anonieme en gemakkelijk toegankelijke testen . Het huidige aanbod van laagdrempelige testmogelijkheden is in België beperkt en geografisch ongelijk verdeeld .

Apotheken vormen in dit kader een bijzonder waardevolle toegangspoort tot de gezondheidszorg. Zij zijn geografisch goed verspreid, hebben ruime openingsuren, vereisen geen afspraak en genieten een groot vertrouwen bij de bevolking. Het regeerakkoord erkent deze rol en voorziet in een versterking van de bevoegdheden van apothekers, onder meer inzake preventie en vroegtijdige detectie van aandoeningen. In België zijn reeds erkende HIV-testen beschikbaar , door in te zetten op testmogelijkheden in de officina kunnen we nieuwe doelgroepen kunnen bereiken .

Het verder versterken van de rol van apothekers in HIV-detectie ligt dan ook in het verlengde van deze beleidskeuzes. Momenteel zijn enkel zelftesten bij de officina apotheek beschikbaar. Het is een eerste stap in de goede richting, maar er zijn beperkingen aan verbonden. Uit onderzoek van Testaankoop uit 2019⁴ bleek dat destijds onvoldoende informatie werd meegegeven rond het goede gebruik van zelftest. Vandaar dat wij ook willen inzetten op het belang van de rol van de huisapotheek. Maar daar blijft het niet bij. We hebben er geen zicht op of de zelftesten alsnog goed worden uitgevoerd. Daarnaast is er geen begeleiding en doorverwijzing in het geval van een reactieve test. Vandaar dat de indieners bepleiten om het afnemen van testen in de apotheek mogelijk te maken. Daarbij is het van belang dat enkel wetenschappelijk gevalideerde en kwalitatief gecontroleerde testen worden aangeboden. Niet-evidence-based testaanbiedingen kunnen leiden tot foutieve interpretaties en onnodige ongerustheid. Eveneens cruciaal is de garantie van een goede “linkage to care”: personen met een reactieve test moeten snel en adequaat worden doorverwezen naar een huisarts of gespecialiseerd centrum voor bevestiging, begeleiding en behandeling .

Om apothekers toe te laten een meer actieve rol op te nemen in testing, is een aanpassing van de gecoördineerde wet betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen van 10 mei 2015 (algemeen bekend als de WUG-wet) noodzakelijk. Vandaag is het uitvoeren van eenvoudige bloedafnames, zoals een vingerprik, niet voorzien binnen hun bevoegdheden. Nochtans kan deze handeling, mits gepaste opleiding en binnen een duidelijk afgebakend kader, veilig en efficiënt worden uitgevoerd. De geplande modernisering van de WUG-wet biedt de mogelijkheid om dergelijke taakuitbreidingen te verankeren en samenwerking tussen zorgverleners te versterken.

Naast testing is preventie een essentieel onderdeel van het HIV-beleid. Pre-expositieprofylaxe (PrEP) is een zeer effectieve preventieve maatregel, maar de toegankelijkheid blijft ongelijk. Ook Sensoa pleit voor gemakkelijkere en snellere toegang tot PrEP.⁵ Het regeerakkoord voorziet daarom in de mogelijkheid voor huisartsen

---

⁴ <https://www.test-aankoop.be/gezond/gezondheidszorg/medische-hulpmiddelen/nieuws/zelftests>

⁵ Stijgende hiv-cijfers: hoe speelt Sensoa erop in?

om het eerste voorschrift van PrEP te verstrekken. Dit kan de toegang aanzienlijk verbeteren, zeker voor personen die niet bereikt worden door gespecialiseerde centra. In 2024 waren er 10.100 PrEP gebruikers; dit is een stijging met 1.373 personen ten aanzien van 2023. 98% van de PrEP gebruikers waren mannen.⁶ Apothekers kunnen hierin een ondersteunende rol spelen door sensibilisering en gerichte doorverwijzing.

België werkt momenteel aan een geïntegreerd plan voor HIV, soa en hepatitis. De maatregelen voorgesteld in deze resolutie sluiten hierbij aan en kunnen bijdragen tot een verhoogde testbereidheid, vroegere diagnoses en een betere bereikbaarheid van kwetsbare groepen. Het versterken van laagdrempelige testkanalen via apotheken vormt daarbij een logische en haalbare stap.

Consideransen

De Kamer van Volksvertegenwoordigers,

Overwegende dat:

- HIV nog steeds een belangrijke uitdaging vormt voor de volksgezondheid in België, met jaarlijks honderden nieuwe diagnoses;
- een aanzienlijk aandeel van de HIV-diagnoses laattijdig gebeurt, met negatieve gevolgen voor zowel de patiënt als de volksgezondheid;
- de epidemiologie van HIV evolueert, met een toenemend aandeel diagnoses bij onder meer personen met een migratieachtergrond, heteroseksuele contacten en kwetsbare groepen;
- stedelijke gebieden een hogere prevalentie en incidentie kennen;
- drempels zoals stigma, kostprijs, toegankelijkheid en gebrek aan anonimiteit mensen ervan weerhouden zich tijdig te laten testen;
- laagdrempelige en flexibele teststrategieën effectief zijn in het bereiken van moeilijk bereikbare doelgroepen;
- er in België reeds erkende HIV-testen beschikbaar zijn via apotheken en innovatieve testinitiatieven bijkomende doelgroepen kunnen bereiken ;
- keuzevrijheid, anonimiteit en toegankelijkheid cruciale factoren zijn om testbereidheid te verhogen ;
- een correcte medische opvolging na een positieve test essentieel is ;

<https://www.sensoa.be/actueel/stijgende-hiv-cijfers-hoe-speelt-sensoa-erop>

⁶ Sciensano, Rapport 2025, Epidemiologie van hiv in België. Toestand op 31 december 2024.

- het regeerakkoord voorziet in een versterking van de rol van apothekers in preventie en vroegdetectie, alsook in een modernisering van de WUG-wet;
- het regeerakkoord tevens voorziet in een rol voor huisartsen bij het eerste voorschrift van PrEP ;

Verzoekt de federale regering:

1. de rol van apothekers te versterken in de preventie en vroegtijdige detectie van HIV, onder meer door het aanbieden van wetenschappelijk gevalideerde HIV-testen via de apotheek;
2. de wet op de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen (WUG) aan te passen zodat apothekers, mits opleiding en binnen een duidelijk kader, eenvoudige bloedafnames zoals een vingerprik kunnen uitvoeren in functie van HIV-screening;
3. te voorzien in duidelijke kwaliteitsnormen voor testaanbod en in een sluitend systeem van doorverwijzing naar huisarts of gespecialiseerde zorg bij een reactief testresultaat;
4. gerichte strategieën uit te werken voor risicogroepen, waaronder mannen die seks hebben met mannen, personen met een migratieachtergrond en kwetsbare groepen, met bijzondere aandacht voor stedelijke gebieden ;
5. de toegankelijkheid van anonieme en laagdrempelige testmogelijkheden te verbeteren, onder meer via innovatieve kanalen zoals apotheken ;
6. deze maatregelen te integreren in het nationale HIV-, soa- en hepatitisbeleid en de samenwerking met relevante actoren zoals Sensoa en Sciensano te versterken;
7. uitvoering te geven aan het regeerakkoord door huisartsen toe te laten het eerste voorschrift van PrEP te verstrekken en zo de toegankelijkheid ervan te verbeteren;
8. de impact van deze maatregelen systematisch te monitoren, met bijzondere aandacht voor het aantal diagnoses, het testgedrag en het bereik van kwetsbare doelgroepen.

Kathleen Depoorter